

Тема:
Електричні фільтри

Коренівська О.Л.

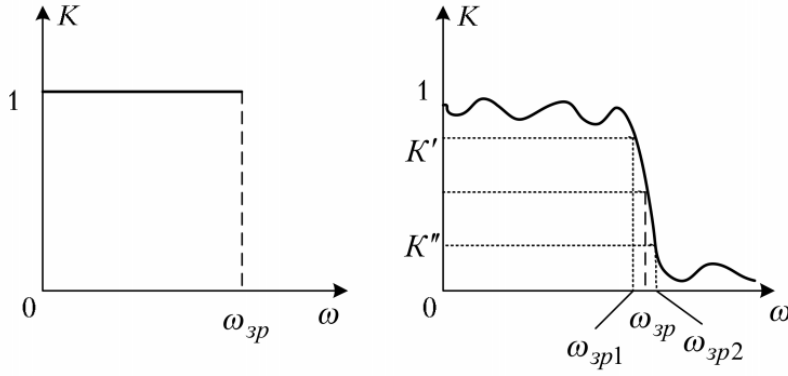
Фільтрами називають пристрої, призначені для пропускання з малим згасанням електричних сигналів однієї частоти чи смуги частот та непропускання сигналів усіх інших частот.

Надзвичайно широко використовуються частотні фільтри у радіотехніці та техніці зв'язку.

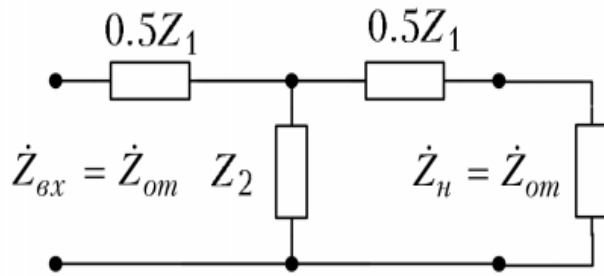
Смуга частот, яка проходить через фільтр з малим згасанням, називається **смугою пропускання (прозорості)** фільтра. Решта частот, для яких згасання сигналу не менше певного значення, належить до **смуги непропускання (згасання)** фільтра. Розділяються ці смуги між собою **граничними частотами (частотами зрізу)** $\omega_{зр} = 2\pi f_{зр}$.

Класифікація фільтрів

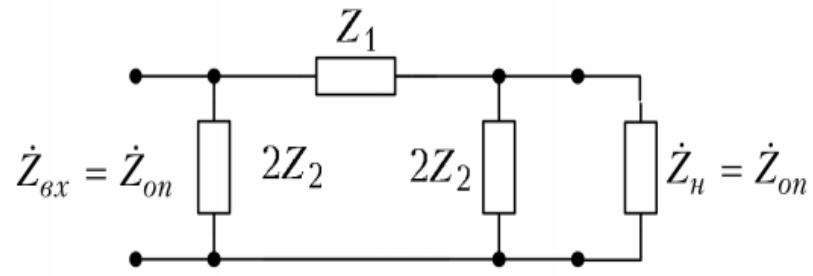
1. Активні і пасивні.
2. Фільтри нижніх частот (ФНЧ) зі смугою прозорості від 0 до $f_{зр}$,
фільтри верхніх частот (ФВЧ) зі смугою прозорості від $f_{зр}$ до ∞ ,
смугові фільтри (СФ) зі смугою прозорості від $f_{зр1}$ до $f_{зр2}$,
загороджувальні або режекторні фільтри (ЗФ або РФ) зі смугою непрозорості від $f_{зр1}$ до $f_{зр2}$.
3. одноланковими та багатоланковими.
4. Г-подібні, Т-подібні, П-подібні .
5. Реактивні фільтри, безіндуктивні , активні, п'єзоелектричні та ін.
6. Фільтри типу *k*, у яких добуток $Z_1 Z_2$ є величиною незалежною від частоти – константа (звідси і назва) та фільтри *m*-типу – за додатковими ознаками.

АЧХ ідеального та реального фільтра

a)

б)

Рисунок 3.5 – Узагальнені схеми: а) – Т-ланки, б) – П-ланки, узгоджених з навантаженням і генератором напруги

Для Т-фільтра узгоджений вхідний опір

$$\dot{Z}_{0T} = \sqrt{0.25\dot{Z}_1^2 + \dot{Z}_1 \cdot \dot{Z}_2} .$$

Для П-фільтра, аналогічно, маємо:

$$\dot{Z}_{0П} = \sqrt{\frac{\dot{Z}_1 \cdot \dot{Z}_2}{1 + \frac{\dot{Z}_1}{4\dot{Z}_2}}} .$$

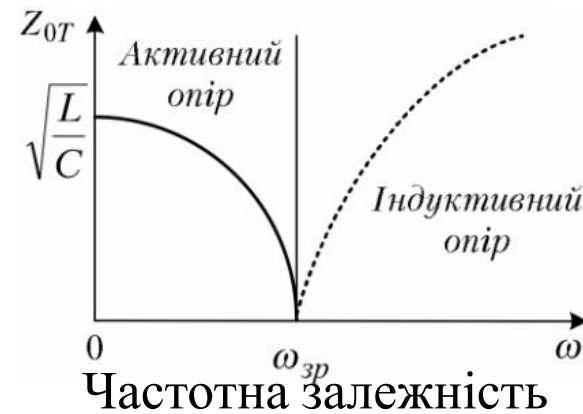
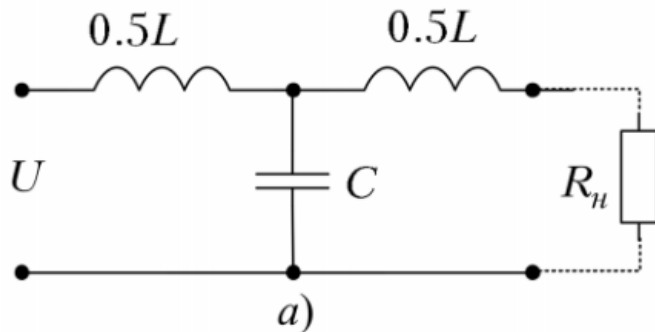
Реактивні фільтри типу k

Ці фільтри так називаються, бо добуток опору послідовного плеча $\dot{Z}_1$ та опору паралельного плеча $\dot{Z}_2$ є величиною, яка не залежить від частоти, дорівнює $\sqrt{L/C}$ і позначається через k завдяки тому, що опори $\dot{Z}_1, \dot{Z}_2$ в реактивних фільтрах протилежно залежать від частоти. Коли $\dot{Z}_1 = j\omega L$, $\dot{Z}_2 = \frac{1}{j\omega C}$ і навпаки.

Фільтри низьких частот

Т-подібна ланка містить дві ділянки по $0,5L$ кожна і ємність C , а П-подібна – одну ділянку з індуктивністю L і дві ділянки з ємностями по $0,5C$.

Т-подібний фільтр

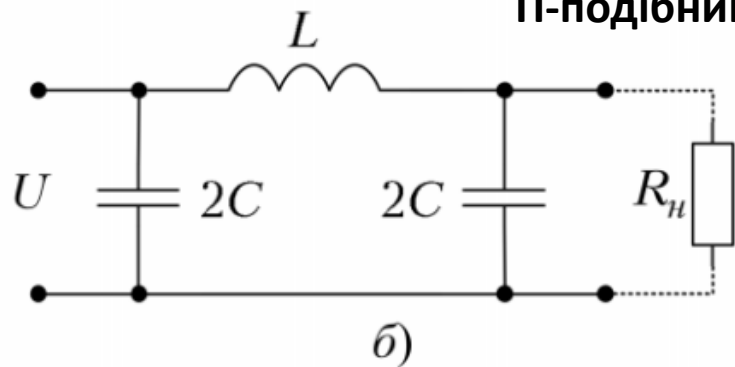

Вхідний узгоджений опір Т-подібного фільтра

$$\dot{Z}_{0T} = \sqrt{0.25\dot{Z}_1^2 + \dot{Z}_1\dot{Z}_2} = \sqrt{j\omega L / j\omega C - 0.25\omega^2 L^2} = \sqrt{\frac{L}{C} - \frac{\omega^2 L^2}{4}}.$$

Частота зрізу $\omega_{zp} = \sqrt{\frac{4L^2}{LC}} = \frac{2}{\sqrt{LC}}.$

П-подібний фільтр

Вхідний узгоджений опір

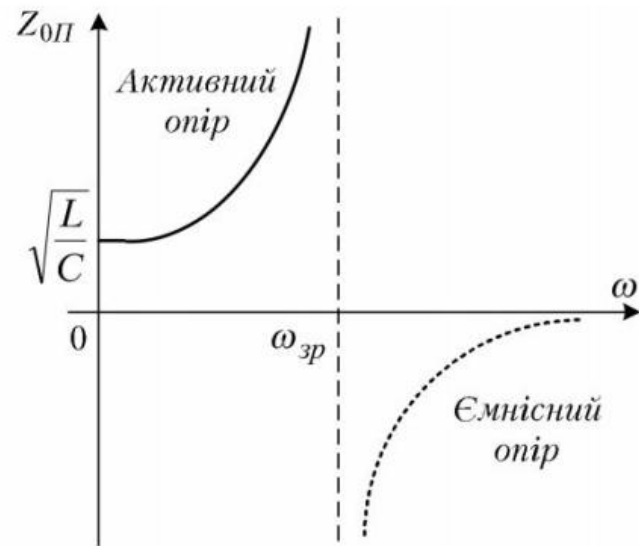
$$\dot{Z}_{0\Pi} = \sqrt{\frac{\dot{Z}_1 \cdot \dot{Z}_2}{1 + \frac{\dot{Z}_1}{4\dot{Z}_2}}} = \sqrt{\frac{\frac{j\omega L}{j\omega C}}{1 + \frac{j\omega L \cdot j\omega C}{4}}} = \sqrt{\frac{\frac{L}{C}}{1 - \frac{\omega^2 LC}{4}}}$$

Частота зрізу $\omega_{зр} = 2 / \sqrt{LC}$.

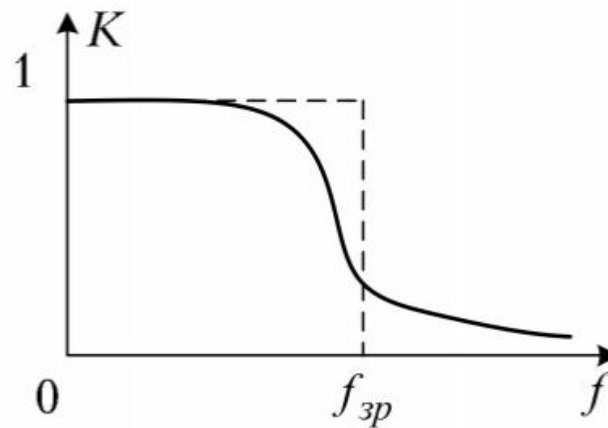
Для знаходження двох невідомих L і C

$$L = R_n / \pi f_{зр}$$

$$C = 1 / R_n \pi f_{зр}$$

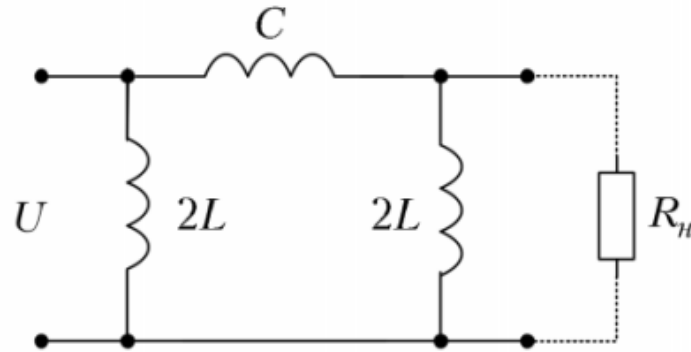
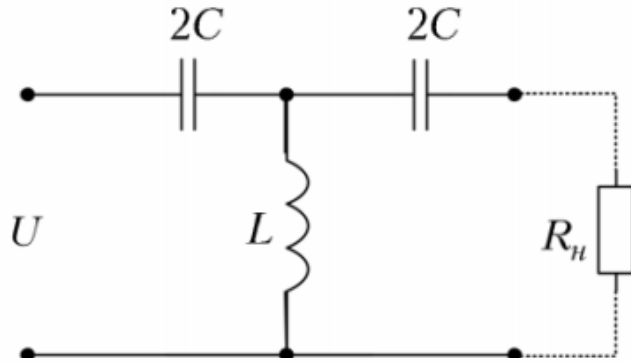
Частотна залежність

АЧХ фільтра низьких частот

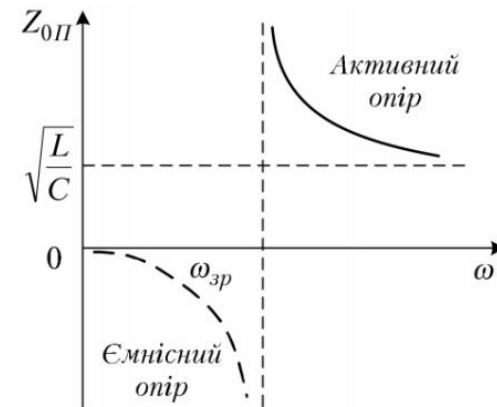
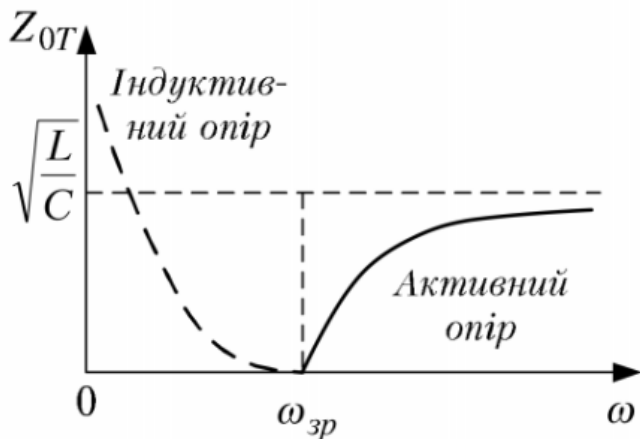
Фільтри високих частот

T-подібна ланка складається з двох конденсаторів по $2C$ ємністю кожний і однієї котушки індуктивності L , а П-подібна ланка – з одного конденсатора ємністю C і двох котушок з індуктивностями по $2L$ кожна.

$$\begin{aligned} \dot{Z}_{0T} &= \sqrt{0.25\dot{Z}_1^2 + \dot{Z}_1 \cdot \dot{Z}_2} = \sqrt{\frac{j\omega L}{j\omega C} - \frac{1}{4\omega^2 C^2}} = \\ &= \sqrt{\frac{L}{C} - \frac{1}{4\omega^2 C^2}} = \sqrt{\frac{L}{C} \left[1 - \frac{1}{4\omega^2 LC} \right]}, \end{aligned}$$

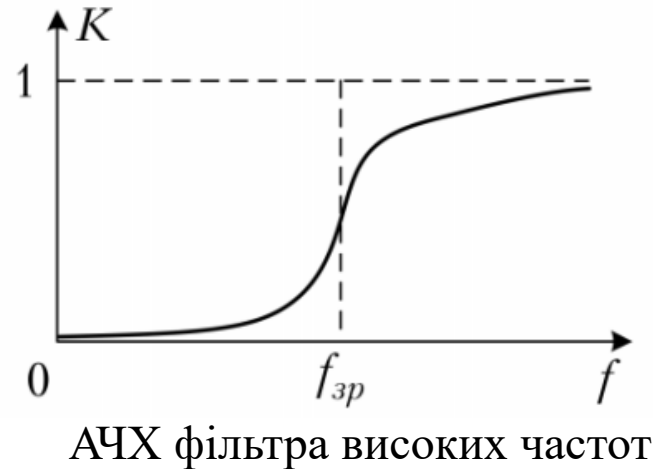
$$\begin{aligned} \dot{Z}_{0\Pi} &= \sqrt{\frac{\dot{Z}_1 \cdot \dot{Z}_2}{1 + \frac{\dot{Z}_1}{4\dot{Z}_2}}} = \sqrt{\frac{\frac{j\omega L}{j\omega C}}{1 + \frac{1}{4j\omega C \cdot j\omega L}}} = \sqrt{\frac{\frac{L}{C}}{1 - \frac{1}{4\omega^2 CL}}} \end{aligned}$$

Частотна залежність

Розрахунок параметрів ФВЧ полягає у визначенні параметрів L і C фільтра за заданими $f_{зр}$ та R_n .

$$L = R_n / 4\pi f_{зр}, \quad C = 1 / 4R_n \pi f_{зр}.$$

Смугові та загороджувальні фільтри

Смуговими фільтрами називаються фільтри, смуга прозорості яких обмежена двома частотами зрізу $\omega_{зр1}$ та $\omega_{зр2}$

Ланки смугового фільтра (СФ) складаються з послідовного контуру $L1$ $C1$ і паралельного контуру $L2$ $C2$

Обидва контури, найчастіше, мають однакові резонансні частоти:

$$\omega_{зр} = \frac{1}{\sqrt{L_1 C_1}} = \frac{1}{\sqrt{L_2 C_2}}.$$

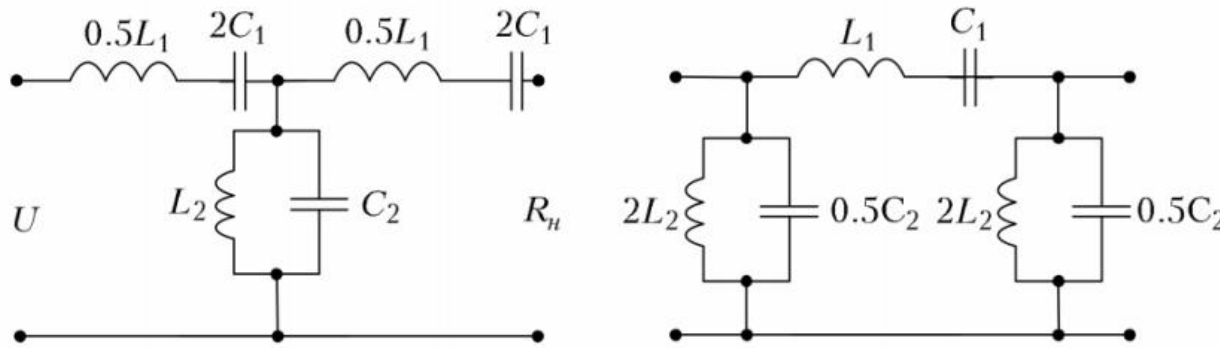

Рисунок 3.14 – Схеми Т-подібної та П-подібної ланок СФ

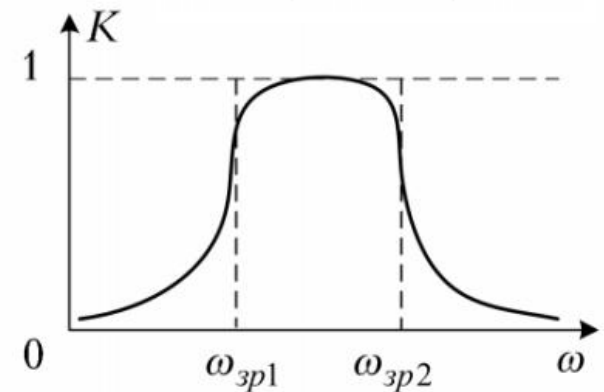

Рисунок 3.15 – АЧХ реальних СФ

Загороджувальні фільтри на відміну від смугових мають мінімальний коефіцієнт передачі напруги ($k \approx 0$) у смузі між частотами $\omega_{зр1}$ та $\omega_{зр2}$, максимальний ($k \approx 1$) – за межами цієї смуги. Для цього фільтр складають з паралельних контурів $L1$ $C1$, увімкнених послідовно з навантаженням із послідовних контурів $L2$ $C2$, увімкнених паралельно з навантаженням.

Загороджувальний фільтр (рис. 3.16, 3.17), як і смуговий, можна представити таким, що складається з двох фільтрів: фільтра нижніх частот $L1$ $C2$ з частотою зрізу $\omega_{зр1}$ (ліва вітка АЧХ) та фільтра верхніх частот $L2$ $C1$ з частотою зрізу $\omega_{зр2}$ (права вітка АЧХ).

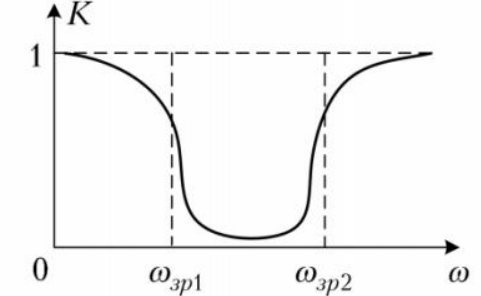
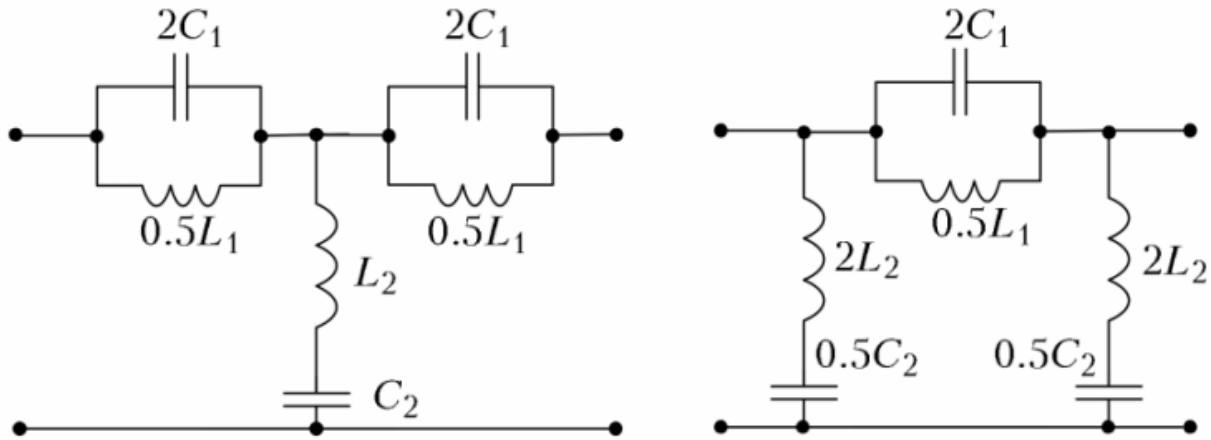

Рисунок 3.17 – АЧХ реального ЗФ

Рисунок 3.16 – Схеми Т-подібної та П-подібної ланок ЗФ

Реактивні фільтри типу m

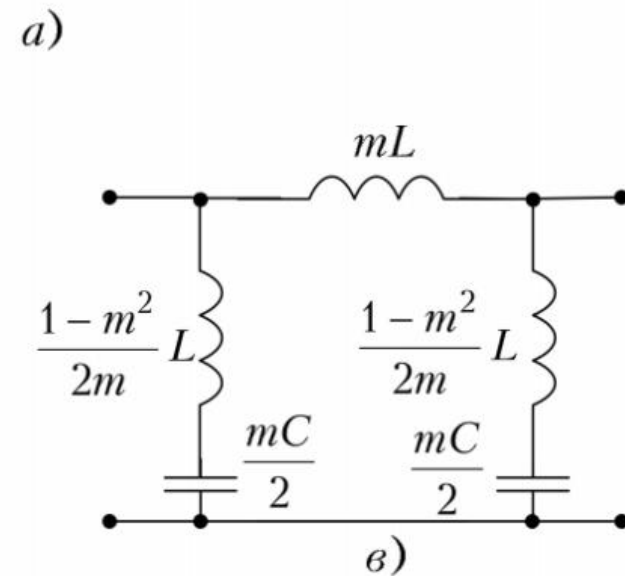
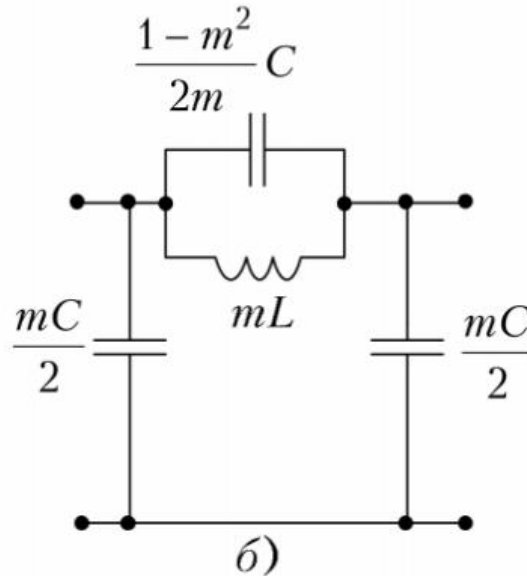
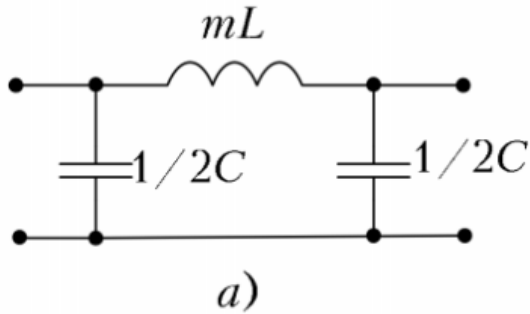
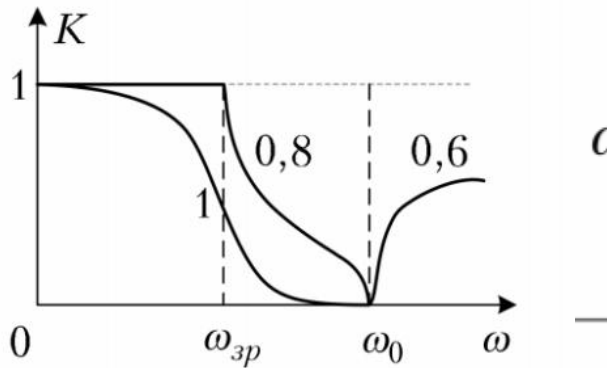

Рисунок 3.18 – Перехід від фільтра типу k до фільтра типу m : а) – схема П-ланки ФНЧ типу k , б) – послідовно-похідної, в) – паралельно-похідної ланок ФНЧ типу m

$$\omega_0 = \frac{1}{\sqrt{\frac{(1-m^2)L}{2m} \cdot \frac{mC}{2}}} = \frac{2}{\sqrt{LC} \sqrt{1-m^2}} = \frac{\omega_{zp}}{\sqrt{1-m^2}}$$

Рисунок 3.20 – АЧХ ланки ФНЧ типу m

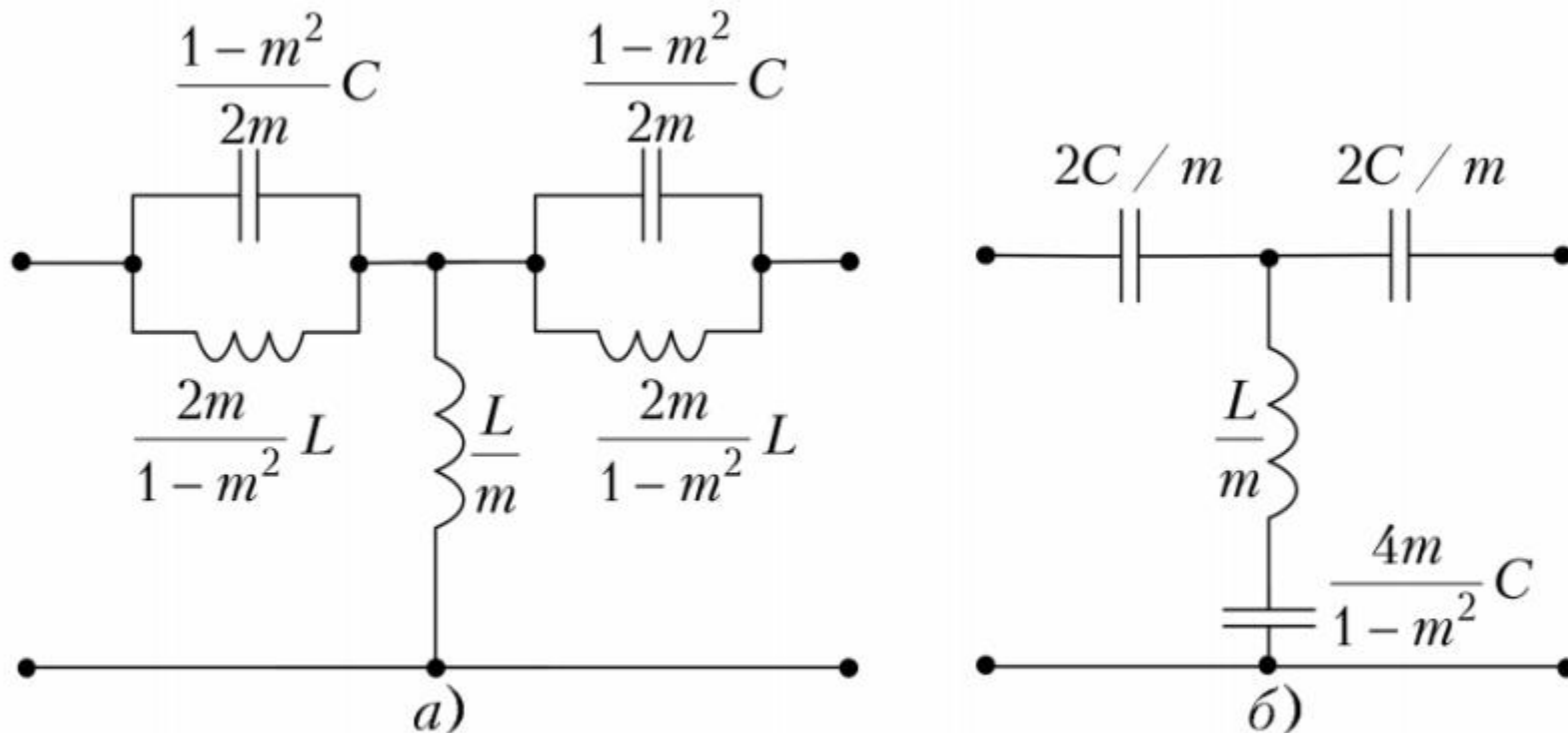

Рисунок 3.21 – Схеми Т-ланок ФВЧ типу m : а) – паралельно-похідна, б) - послідовно-похідна ланка